

 <p>escoles universitàries gimbernat i Tomàs Cerdà</p> <p>ADSCRITA A LA UPMB</p>	<p>MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT</p>	<p>EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia</p>
---	---	---

Màster Universitari en OSTEOPATIA

Guies Docents dels mòduls (Segon Curs)

Curs acadèmic 2021-2022

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPÀTIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

INFORMACIÓ GENERAL

DADES MÒDUL

Mòdul 7	TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA ESPECIAL		
Codi	44305	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	9	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	1r
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	ANTONIO JAVIER MEROÑO GALLUT
e-mail	antonio.merono@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors

Nom professor/a	ISHAR DALMAU I SANTAMARIA
e-mail	ishar.dalmau@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nombre professor/a	LUIS DEL PINO DÍAZ
e-mail	luis.delpino@eug.es
Horario de tutorías	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

En el marc de el raonament clínic osteopàtic s'aprofundeix en la fisiologia de el sistema nerviós vegetatiu, així com en la comprensió i el maneig de les respostes corporals produïdes com a conseqüència dels estímuls que suposen les manipulacions dels diferents teixits per l'aplicació de procediments manuals funcionals. De la mateixa manera es pretén comprendre la integració dels procediments funcional i estructural per a establir un tractament osteopàtic adequat a les necessitats reals de l'pacient.

Des del punt de vista posturològic, es pretén realitzar una anàlisi global dels elements que configuren la postura del pacient utilitzant per a això coneixements derivats de la neuroanatomia i la neurofisiologia aplicades a l'estudi de la regulació i el control de l'ortoestatisme i de les seves alteracions, així com dels factors biomecànics, sensorials i neuro-psicològics que s'integren dins d'un sistema postural fi, de la seva valoració i el seu abordatge terapèutic osteopàtic.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E01. Demostrar que es coneixen les ciències, models, tècniques i instruments en els quals es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E01.01. Identificar i distingir les ciències, models, tècniques i instruments en els quals es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia funcional.
Resultats d'aprenentatge	E01.02. Identificar i distingir les ciències, models, tècniques i instruments en els quals es fonamenta i desenvolupa la posturologia.
Competència	E02. Avaluar el pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Avaluar l'estructura i funció mitjançant l'osteopatia funcional.
Resultats d'aprenentatge	E02.02. Avaluar l'estructura i funció des de la perspectiva de la posturologia.
Competència	E03. Elaborar una orientació diagnòstica de l'osteopatia en les alteracions i/o disfuncions dels diferents sistemes, aparells i òrgans.
Resultats d'aprenentatge	E03.01. Plantejar una hipòtesi diagnòstica de les alteracions-disfuncions mitjançant l'osteopatia funcional.
Resultats d'aprenentatge	E03.02. Plantejar una hipòtesi diagnòstica de les alteracions-disfuncions mitjançant la posturologia.
Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Elaborar un pla d'intervenció mitjançant l'osteopatia funcional.
Resultats d'aprenentatge	E04.02. Elaborar un pla d'intervenció mitjançant la posturologia.
Competència	E05. Aplicar els diferents procediments, mètodes i tècniques de tractament propis de l'osteopatia adients a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E05.01. Tractar mitjançant l'osteopatia funcional.
Resultats d'aprenentatge	E05.02. Tractar mitjançant la posturologia.

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Revisar els fonaments fisiològics i biomecànics en els quals es basa el procediment funcional.
Resultats d'aprenentatge	GT01.02. Revisar els fonaments fisiològics i biomecànics en els quals es basa el procediment postural.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.
Resultats d'aprenentatge	GT02.01. Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autòdrida o autònoma.

CONTINGUTS

1. FISIOLOGIA
2. POSTUROLOGIA
3. TEORIA I TÈCNICA OSTEOPÀTICA FUNCIONAL II

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

ACTIVITATS DIRIGIDES

- **Classes expositives teòriques** on es proporcionen les bases teòriques sobre les quals es fonamenta la valoració funcional del pacient i l'elecció dels diferents mètodes de tractament basant-se en el diagnòstic realitzat i en el raonament clínic.
- **Classes expositives pràctiques** on el professor realitza les diferents tècniques sobre un model.
- **Presentació i resolució de casos clínics.** Casos clínics a partir dels quals els alumnes hauran de plantejar la valoració, el tractament i el raonament clínic.

ACTIVITATS SUPERVISADES

- **Activitat pràctica dels alumnes** entre ells, sota la supervisió de professor, per aplicar les diferents tècniques exposades.
- **Tutories de seguiment** de tasques.

ACTIVITATS AUTÒNOMES

- **Recerca i tractament d'informació.**
- **Activitats via campus virtual.**
- **Treball autònom d'estudi personal** per a l'organització d'apunts i preparació d'exàmens.
- **Lectura de bibliografia addicional** avaluable en les proves escrites.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. Dirigides	Exposicions teoricopràctiques i resolució de casos amb suport TIC	E01.01, E01.02, E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, GT01.01, GT02.01	57
Act. Supervisades	Activitats pràctiques dels alumnes Tutories de seguiment	E01.01, E01.02, E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, GT02.01	55
Act. Autònomes	Treball autònom de l'estudiant	E01.01, E01.02, E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, GT01.01	113
HORES TOTALS			225

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

AVALUACIÓ

- Avaluació dels coneixements adquirits a classe amb exàmens d'avaluació continuada tipus test via campus virtual de cada assignatura del mòdul. Serà el 40% de la nota final.
- Examen pràctic on s'avaluarà la tècnica manual d'exploració, tractament i raonament clínic en el maneig del pacient. Serà el 50% de la nota final.
- Assistència i participació activa a classe. Serà el 10% de la nota final.

Per aprovar el mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Superar cadascun dels blocs amb una nota mitjana d'un 5.
- Haver assistit al 100% de les classes dirigides (en cas de causa justificada es permetrà fins a un 20% d'absència).
- Obtenir una nota global del mòdul igual o superior a 5.

Totes les activitats d'avaluació tindran la possibilitat de recuperació.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Es considerarà com a NO AVALUABLE l'alumne que no es presenti a les proves d'avaluació programades i a qualsevol de les activitats formatives que es considerin obligatòries.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	PERCENTATGE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Exàmens teòrics Avaluació continuada moodle	40%	E01.01, E01.02, E02.01, E02.02, E03.01, E03.02 E04.01, E04.02, GT01.01, GT01.02	1
Exàmens pràctics individuals	50%	E01.01, E01.02, E02.01, E02.02, E03.01, E03.02 E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, GT02.01	0,5
Assistència i participació activa a classe	10%	-	-
HORES TOTALES			1,5

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB / FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

LIBROS					
Autor/es	Año	Título	Edición	Lugar	Editorial
Susan J. Herdman	2014	Vestibular rehabilitation	4	Philadelphia	F.A.DAVIDS COMPANY
Jean Pierre Sauvage	2014	Vértigos. Manual de diagnóstico y rehabilitación	2	Barcelona	Elsevier
Sergio Carmona, Giacinto Asprella	2019	Oto-neurología	4	Buenos Aires	Akadia
PM Gagey, B Weber.	2001	Posturología, Regulación alteraciones bipedestación			Masson
Pierre Tricot	2002.	Approche tissulaire de l'ostéopathie I. Un modèle du corps conscient.	4º	Francia	Sully
M. F. Bear, B.M. Connors, M.A. Paradiso,	1998	Neurociencia, explorando el cerebro	1º	España	MASSON-Williams and Wilkins
M. Bienfait, Paidotribo	2013	Bases fisiológicas de la terapia manual y de la osteopatía			
Travell y Simons,	2002	Dolor y disfunción miofascial,	2º	Madrid	Panamericana
A. Pilat	2003	Terapias miofasciales Inducción miofascial	1º	Madrid	Mc-Graw Hill
Myers T	2015	Vías Anatómicas. Meridianos Miofasciales Para Terapeutas Manuales Y Del Movimiento	3º	Madrid	Elsevier
Leslie P. Gartner	1994	Atlas Color de Histología	3º	Madrid	Panamericana
Henri Rouviere Andre Delmas	2005	Anatomía Humana: descriptiva, topográfica y funcional. Sistema Nervioso Central, vías y centros nerviosos.	11a	BARCELONA	MASSON
F.H.Netter	2002	Sistema Nervioso. Anatomía y Fisiología		BARCELONA	MASSON
Briar, Lasserson, Gabriel, Sharrack	2004	Lo esencial en sistema nervioso		BARCELONA	Elsevier
Guyton y Hall	2012	Compendio de Fisiología Médica	12ª	BARCELONA	Elsevier
Berne y Levy	2009	Fisiología + Student Consult	6ª	BARCELONA	Elsevier

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Hall JE	2013	Guyton & Hall. Tratado de Fisiología Médica	13ª	BARCELONA	Elsevier
Tresguerres JAF	2010	Fisiología humana	3ª	Mexico	McGraw-Hill
Tortora GJ, Derrickson B	2018	Principios de Anatomía y Fisiología	15ª	Madrid	Panamericana

ARTÍCULOS					
Autor/es	Título	Revista	Volum	Año	Páginas
Ellis Van der Scheerhost, Peter Paul G Van Benthem	The efficacy of vertibular rehabilitarion in patients bening paroxismal positional vértigo: a rapid review	Otolaringol head neck surg.	151	2014	740-5
Michelle N Mc Donell, Susan L Hilier	Vertibular rehabilitation for unilateral peripheral vertibular dysfunction	Cochrane Database Syst. Rev.		2015	
Shaleen Sulway, Susan L Witney	Advances in vertibular rehabilitation	Adv Otorinolaryngol	82	2019	164-169
Klaud Jahn, Ann Kathrin, et al	Vestibular rehabilitation therapy and Nintendo Wii balance board training both improve postural control in bilateral vestibulophaty	J. Neurol	265	2018	70-73
Dara Meldrum, Susan Hermand, et al	Effectiveness of convenctional versus virtual reality-based balance exercises in vertibular rehabilitation for unilateral peripheral vertibular loss: results of a randomized controlled trail	Physical medicine and rehabilitartion	96	2015	1329-1328

PROGRAMACIÓ DEL MÒDUL

Aquesta informació estarà disponible per a l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual.

INFORMACIÓ GENERAL

+ DADES MÒDUL

Mòdul 8	TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA DE L'ATM I DOLOR CRÒNIC		
Codi	43118	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	6	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	1r
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

+ DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	MIGUEL ANGEL GALAN MARTIN
e-mail	miguel.galan@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors:

Nom professor/a	FEDERICO MONTERO CUADRADO
e-mail	federico.montero@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MIRIAM ALMIRALL BERNABE
e-mail	miriam.almirall@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MAYTE SERRAT LÓPEZ
e-mail	mayte.serrat@eug.es
Horari de tutories	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

Pel que fa a l'ATM, aquest mòdul té com a objectius: d'una banda, l'adquisició de coneixements teòrics actualitzats sobre la semiologia de l'articulació temporomandibular i, de l'altra, l'aprenentatge de les tècniques d'avaluació i tractament específiques de la disfunció temporomandibular (DTM).

S'aborden els principis de la diagnòsi i tractament osteopàtic de la DTM a partir de l'evidència recent dirigit a l'educació del pacient, fomentar la reparació tissular, restaurar la funció i tractar el dolor.

Pel que fa a el dolor crònic, aquest mòdul està dirigit a l'adquisició de coneixements teòrics i destreses clíniques en l'abordatge del tractament de pacients amb dolor crònic o que presenten un quadre clínic complex. S'aborden aspectes com el raonament clínic, els avenços en la neurociència del dolor, el model biopsicosocial de la malaltia i el dolor, al temps que s'ofereixen perspectives terapèutiques.

Revisió dels avenços en neurobiologia del dolor i presentació d'un abordatge biopsicosocial dirigit al tractament dels pacients amb una síndrome de dolor crònic.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E02. Avaluar el pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Avaluar l'estructura i funció de l'ATM.
Resultats d'aprenentatge	E02.02. Avaluar l'estructura i funció en el pacient amb dolor crònic.
Competència	E03. Elaborar una orientació diagnòstica de l'osteopatia en les alteracions i/o disfuncions dels diferents sistemes, aparells i òrgans.
Resultats d'aprenentatge	E03.01. Plantejar una hipòtesi diagnòstica de les alteracions-disfuncions de l'ATM.
Resultats d'aprenentatge	E03.02. Plantejar una hipòtesi diagnòstica del dolor crònic des d'una perspectiva biopsicosocial.
Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Elaborar un pla d'intervenció d'osteopatia en l'ATM.
Resultats d'aprenentatge	E04.02. Elaborar un pla d'intervenció biopsicosocial en el pacient amb dolor crònic.
Competència	E05. Aplicar els diferents procediments, mètodes i tècniques de tractament propis de l'osteopatia adients a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E05.01. Tractar l'ATM mitjançant tècniques de parts toves, articulàries i manipulatives.
Resultats d'aprenentatge	E05.02. Tractar al pacient amb dolor crònic, des de la perspectiva biopsicosocial.
Competència	E06. Prendre decisions respecte de la indicació, progressió, modificacions i/o finalització d'una intervenció osteopàtica, derivant, si fos el cas, el pacient a un altre professional.
Resultats d'aprenentatge	E06.01. Detectar l'evolució desfavorable del tractament de l'ATM i del dolor crònic, que impliquin la derivació del pacient a un altre professional de la salut.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Resultats d'aprenentatge	E06.02. Adaptar el tractament de l'ATM i del dolor crònic segons l'evolució clínica del pacient.
--------------------------	--

Competència	E07. Indicar les mesures més idònies per a la prevenció de la malaltia en cada situació clínica particular.
--------------------	---

Resultats d'aprenentatge	E07.01. Estimar una pauta de tractament preventiu per a l'ATM i per al dolor crònic segons l'estat del pacient.
--------------------------	---

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
--------------------	---

Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Revisar els fonaments fisiològics i biomecànics en els quals es basen els procediments i les tècniques d'osteopatia per a l'ATM.
--------------------------	---

Resultats d'aprenentatge	GT01.02. Revisar els fonaments biopsicosocials que intervenen en el procés del dolor crònic.
--------------------------	--

Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.
--------------------	---

Resultats d'aprenentatge	GT02.01. Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.
--------------------------	---

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
--------------------	---

Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
--------------------	--

Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
--------------------	--

Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.
--------------------	---

CONTINGUTS

1. TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA DE L'ATM
2. DOLOR CRÒNIC

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

ACTIVITATS DIRIGIDES

- **Classes expositives teòriques** on es proporcionen les bases teòriques sobre les quals es fonamenta la valoració funcional del pacient i l'elecció dels diferents mètodes de tractament basant-se en el diagnòstic realitzat i en el raonament clínic.
- **Classes expositives pràctiques** on el professor realitza les diferents tècniques sobre un model.
- **Presentació i resolució de casos clínics.** Casos clínics a partir dels quals els alumnes hauran de plantejar la valoració, el tractament i el raonament clínic.

ACTIVITATS SUPERVISADES

- **Activitat pràctica dels alumnes** entre ells, sota la supervisió de professor, per aplicar les diferents tècniques exposades.
- **Tutories de seguiment** de tasques.

ACTIVITATS AUTÒNOMES

- **Recerca i tractament d'informació.**
- **Activitats via campus virtual.**
- **Treball autònom d'estudi personal** per a l'organització d'apunts i preparació d'exàmens.
- **Lectura de bibliografia addicional** avaluable en les proves escrites.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. Dirigides	Exposicions teoricopràctiques i resolució de casos amb suport TIC	E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, E06.01, E06.02, E07.01, GT01.01, GT02.01	36
Act. Supervisades	Activitats pràctiques dels alumnes Tutories de seguiment	E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, E06.01, E06.02, E07.01, GT02.01	39
Act. Autònomes	Treball autònom de l'alumne	E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01, E04.02, E06.01, E06.02, E07.01, GT01.01	75
HORES TOTALES			150

AVALUACIÓ

- Avaluació dels coneixements adquirits a classe amb exàmens d'avaluació continuada tipus test via campus virtual de cada assignatura del Mòdul. Serà el 50% de la nota final.
- Examen pràctic on s'avaluarà la tècnica manual d'exploració, tractament i raonament clínic en el maneig del pacient. Serà el 40% de la nota final.
- Assistència i participació activa a classe. Serà 10% de la nota final.

Per aprovar el mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Superar cadascun dels blocs amb una nota mitjana d'un 5.
- Haver assistit al 100% de les classes dirigides (en cas de causa justificada es permetrà fins a un 20% d'absència).
- Obtenir una nota global del mòdul igual o superior a 5.

Totes les activitats d'avaluació tindran la possibilitat de recuperació.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Es considera com a NO AVALUABLE l'alumne que no es presenti a les proves d'avaluació programades i a qualsevol de les activitats formatives que es considerin obligatòries.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	PERCENTATGE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Exàmens teòrics Avaluació continuada moodle	50%	E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01,E04.02, E06.01, E06.02, E07.01, GT01.01, GT01.02	1
Exàmens pràctics individuals	40%	E02.01, E02.02, E03.01, E03.02, E04.01,E04.02, E05.01, E05.02, E06.01, E06.02, E07.01, GT02.01	0,5
Assistència i participació activa a classe	10%	-	-
HORES TOTALS			1,5

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB / FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

LLIBRES					
Autor/s	Any	Títol	Edició	Lloc	Editorial
Laskin DM, Greene, CS, Hylander WL.	2006	Temporomandibular disorders: an evidence-based approach to diagnosis and treatment			Quitessence books
Okeson, JP.	2008	Tratamiento de oclusión y afecciones temporomandibulares	6a		Elsevier
Leew, R.	2008	Orofacial pain: guidelines for assessment, diagnosis, and management.			Quitessence books
Wright EF.	2005	Manual of Temporomandibular Disorders			Blackwell
Torres-Cueco R.	2008	Patrones de dolor de la columna cervical. En: Torres-Cueco R, editor. La Columna Cervical: Evaluación Clínica y Aproximaciones Terapéuticas p. 153-185			Médica Panamericana
Torres-Cueco R.	2008	Aproximación terapéutica al paciente con dolor cervical crónico En: Torres-Cueco R, editor. La Columna Cervical: Síndromes Clínicos y su Tratamiento Manipulativo			Medica Panamericana
Torres-Cueco R.	2009	Aproximación biopsicosocial del dolor crónico y de la fibromialgia. En: Salvat IS, editor. Fisioterapia del Dolor Miofascial y de la Fibromialgia. Sevilla; p. 78-110.			Universidad Internacional de Andalucía
Torres-Cueco R.	2009	Dolor Neuropático y Dolor Miofascial: Consideraciones clínicas y terapéuticas. En: Monterde-Pérez S, Segura-Pérez M, Selma-García A, editores. p. 33-53		Toledo	I Jornadas Nacionales de Dolor Miofascial.Fiscam
McMahon S, Koltzenburg M Wall and Melzack's	2005	Textbook of Pain	5a		Churchill Livingstone
Fishman SM, Ballantyne JC, Rathmell JP. Bonica's	2009	Management of Pain	4a		Lippincott Williams & Wilkins
Kandel ER, Schwartz J, Jesell T.	2000	Principios de Neurociencia	4a		McGraw-Hill Interamericana
Loeser JD. Bonica. 3ª ed.	2003	Terapéutica del Dolor	3a	Mexico	McGraw-Hill Interamericana
Butler D.	2000	The Sensitive Nervous System.		Adelaide	Noigroup Publications
Butler D, Moseley G.	2003	Explicando el Dolor		Adelaide	Noigroup Publications

ARTICLES						
Autor	Títol	Revista	Vol	Any	Pàgines	Comentari

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Dworkin SF, LeResche L.	Research diagnostic criteria for temporomandibular disorders: review, criteria, examinations and specifications, critique	J Craniomandib Disord	6(4)	1992	301-55	
----------------------------	---	-----------------------------	------	------	--------	--

PROGRAMACIÓ DEL MÒDUL

Aquesta informació estarà disponible per a l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPÀTIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

INFORMACIÓ GENERAL

DADES MÒDUL

Mòdul 9	TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA CERVICAL, CRANIAL I FACIAL		
Codi	44304	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	15	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	1r
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	ANTONIO JAVIER MEROÑO GALLUT
e-mail	antonio.merono@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors

Nom professor/a	MARIA NEUS CIURANA MAYNEGRE
e-mail	marianeus.ciurana@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MARIA ANTONIA MURCIA GONZALEZ
e-mail	maria.murcia@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	NURIA GORINA YSERN
e-mail	nuria.gorina@eug.es
Horari de tutories	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

El mòdul de teoria i tecnologia osteopàtica cervical, cranial i facial, s'organitza en quatre grans àrees de continguts que s'imparteixen de forma simultània i que es relacionen entre sí, amb la intenció de dotar l'estudiant en osteopatia d'un coneixement sòlid i ben fonamentat que li permeti prendre decisions en el seu procés d'avaluació i intervenció terapèutica. En aquest mòdul formatiu prendrà especial rellevància l'ús de l'evidència científica disponible per dotar de major judici i sentit crític les intervencions osteopàtiques realitzades pel fisioterapeuta.

D'aquesta manera, els continguts impartits en el mòdul s'ocuparan de:

- Desenvolupament de l'osteopatia cranial a través d'una anàlisi històrica dels mètodes, models i propostes terapèutiques desenvolupades pels diferents autors. Anàlisi de les bases teòriques, els principis terapèutics i els fonaments de l'osteopatia aplicada sobre el complex crani-cervical-mandibular-facial, incorporant l'anàlisi de les evidències científiques i les investigacions més rellevants en relació a les síndromes clíniques descrites.
- Estudi de l'anatomia (osteologia, miologia i neurologia) del crani i del massís facial, com a base per a la compressió de la fisiologia articular cranial.
- Anàlisi de les principals disfuncions osteopàtiques del complex crani-cervical-mandibular-facial i la seva semiologia.
- Desenvolupament dels principis generals d'avaluació i tractament del complex crani-cervical-mandibular-facial.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E01. Demostrar que es coneixen les ciències, models, tècniques i instruments en els quals es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E01.01. Identificar i distingir les ciències, models, tècniques i instruments en què es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia cranial.
Competència	E02. Avaluar el pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Avaluar l'estructura i funció del sistema cranial.
Competència	E03. Elaborar una orientació diagnòstica de l'osteopatia en les alteracions i/o disfuncions dels diferents sistemes, aparells i òrgans.
Resultats d'aprenentatge	E03.01. Plantejar una hipòtesi diagnòstica de les alteracions-disfuncions del sistema cranial.
Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Elaborar un pla d'intervenció d'osteopatia en el sistema cranial.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Competència	E05. Aplicar els diferents procediments, mètodes i tècniques de tractament propis de l'osteopatia adients a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E05.01. Tractar mitjançant l'osteopatia cranial.

Competència	E06. Prendre decisions respecte de la indicació, progressió, modificacions i/o finalització d'una intervenció osteopàtica, derivant, si fos el cas, el pacient a un altre professional.
Resultats d'aprenentatge	E06.01. Detectar l'evolució desfavorable del tractament d'osteopatia cranial que impliqui la derivació del pacient a un altre professional de la salut.
Resultats d'aprenentatge	E06.02. Adaptar el tractament d'osteopatia cranial segons l'evolució clínica del pacient.

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Revisar los fundamentos fisiológicos i biomecánicos en los que se basan los procedimientos y las técnicas de osteopatía craneal

Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.
Resultats d'aprenentatge	GT02.01. Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.

CONTINGUTS

1. ANATOMIA FUNCIONAL III
2. TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA EN L'ESFERA CERVICO-CRANIOFACIAL
3. PEDIATRIA

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

ACTIVITATS DIRIGIDES

- **Classes expositives teòriques** on es proporcionen les bases teòriques sobre les quals es fonamenta la valoració funcional del pacient i l'elecció dels diferents mètodes de tractament, basant-se el diagnòstic realitzat i a el raonament clínic.
- **Classes expositives pràctiques** on el professor realitza les diferents tècniques sobre un model.
- **Presentació i resolució de casos clínics.** Casos clínics a partir dels quals els alumnes hauran de plantejar la valoració, el tractament i el raonament clínic.

ACTIVITATS SUPERVISADES

- **Activitat pràctica dels alumnes** entre ells, sota la supervisió de professor, per aplicar les diferents tècniques exposades.
- **Tutories de seguiment de tasques.**

ACTIVITATS AUTÒNOMES

- **Recerca i tractament d'informació.**
- **Activitats via campus virtual.**
- **Treball autònom d'estudi personal** per a l'organització d'apunts i preparació d'exàmens.
- **Lectura de bibliografia addicional** avaluable en les proves escrites.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. Dirigides	Exposicions teoricopràctiques i resolució de casos amb suport TIC	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, GT01.01, GT02.01	118
Act. Supervisades	Activitats pràctiques individuals o col·lectives	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, GT02.01	69
	Tutories de seguiment		
Act. Autònomes	Treball autònom de l'alumne	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E06.01, E06.02, GT01.01	188
HORES TOTALES			375

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

AVALUACIÓ

- Avaluació dels coneixements adquirits a classe amb exàmens d'avaluació continuada tipus test via campus virtual de cada assignatura del mòdul. Serà el 40% de la nota final.
- Exàmens pràctics on s'avaluarà la tècnica manual d'exploració, tractament i raonament clínic en el maneig del pacient. Serà el 50% de la nota final.
- Participació i assistència a classe. Serà el 10% de la nota final.

Per aprovar el mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Superar cadascun dels blocs amb una nota mitjana d'un 5.
- Haver assistit al 100% de les classes dirigides (en cas de causa justificada es permetrà fins a un 20% d'absència).
- Obtenir una nota global del mòdul igual o superior a 5.

Totes les activitats d'avaluació tindran la possibilitat de recuperació.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Es considera com a NO AVALUABLE l'alumne que no es presenti a les proves d'avaluació programades i a qualsevol de les activitats formatives que es considerin obligatòries.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	PORCENTAJE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Exàmens teòrics Avaluació continuada moodle	40%	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E06.01, E06.02, GT01.01	1
Exàmens pràctics individuals	50%	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, GT02.01	1
Assistència i participació activa a classe	10%	-	-
HORES TOTALES			2

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB / FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

LLIBRES					
Autor/s	Any	Títol	Edició	Lloc	Editorial
Upledger JE	2004	Terapia Craneosacra I	1ª Edición	Barcelona	Paidotribo
Upledger JE	2004	Terapia Craneosacra II. Mas allá de la duramadre	1ª Edición	Barcelona	Paidotribo
Torsten L	2009	La osteopatía craneosacra	1ª Edición	Barcelona	PAIDOTRIBO
Busquet L	2006	La osteopatía craneal	3 Edición	-	Paidotribo
Martínez R	2005	La osteopatía y pediatría	1 Edición	-	Panamericana
Barral JP	2009	Manipulación de los nervios craneales	1 Edición	-	Elsevier
Srgueef N	2009	Cranial osteopathy for infants, children and adolescents		-	Elsevier
American Osteopathic Associations	2006	Fundamentos de Medicina osteopática	2ª Edición	Buenos Aires	Editorial Médica Panamericana
Parson J, Marcer N	2007	Osteopatía, modelos de diagnóstico, tratamiento y práctica	1ª Edición	Elsevier	Madrid
Cruz hernandez	20013	Manual de Pediatría	1a	BARCELONA	ELSEVIER
Tom Lissauer, Graham Clayden	2008	Texto ilustrado de Pediatría	3ª	BARCELONA	elsevier
Ankel	2000	Primate anatomy			Academic Press
Aiello-Dean	1990	An introduction to human evolutionary anatomy			Academic Press
Llusá M, Merí À, Ruano D.	2004	Manual y atlas fotográfico de anatomía del aparato locomotor	1ª	Madrid	Editorial Médica Panamericana
Kapandji IA.	1974	Cuadernos de fisiología articular	2ª	Barcelona	Toray-Masson
Schünke M, Schulte E, Schumacher U	2005	Prometheus. Texto y atlas de anatomía.	1ª	Madrid	Editorial Médica Panamericana
Rouvière H, Delmas A.	1999	Anatomía humana descriptiva, topográfica y funcional	10ª	Barcelona	Masson
Rohen JW, Yokochi C.	1989	Atlas fotográfico de anatomía humana	2ª	Barcelona	Ediciones Doyma

ARTICLES					
Autor/es	Títol	Revista	Vol/Num	Any	Pàgines
Anne Jäkel, Phillip von Hauenschild	Therapeutic effects of cranial osteopathic manipulative medicine: a systematic review	J Am Osteopath Assoc	111(12)	2011	685-93.
Heidemarie Haller 1, Romy Lauche, Holger Cramer, Thomas Rampp, Felix J Saha,	Craniosacral Therapy for the Treatment of Chronic Neck Pain: A Randomized Sham-controlled Trial	Clin J Pain	May;32(5)	2016	441-9

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Thomas Ostermann, Gustav Dobos					
Heidemarie Haller, Romy Lauche, Tobias Sundberg, Gustav Dobos, Holger Cramer.	Craniosacral therapy for chronic pain: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials	BMC Musculoskelet Disord	21	2020	
Adelaida M Castro- Sánchez, Lara Palomo, Guillermo A. Matarán- Peñarrocha, et al	Benefits of Craniosacral Therapy in Patients with Chronic Low Back Pain: A Randomized Controlled Tria	The Journal of Alternative and Complementary Medicine	22(8)	2016	
Baird L, et al	Guidelines: Congress of Neurological Surgeons Systematic Review and Evidence-Based Guideline for the Management of Patients With Positional Plagiocephaly: The Role of Physical Therapy	Neurosurgery	Nov;79 (5)	2016	E630-E631
Cabrera-Martos et al	Effects of manual therapy on treatment duration and motor development in infants with severe nonsynostotic Plagiocephaly: a randomised controlled pilot study	Childs Nerv Syst		2016	DOI 10.1007/s00381- 016-3200-5 .
Castejón-Castejón M, Murcia-González MA, et al	Effectiveness of craniosacral therapy in the treatment of infantile colic. A randomized controlled trial.	Complement Ther Med		2019	
Cerritelli F, Pizzolorusso G, et al	Effect of osteopathic manipulative treatment on length of stay in a population of preterm infants: a randomized controlled trial.	BMC Pediatrics		2013	
Duncan B, Mc- Donough-Means S, et al	Effectiveness of osteopathy in the cranial field and myofascial release versus acupuncture as complementary treatment for children with cerebral palsy	J Am Osteopath Assoc	108(10)	2008	559-70
Ellwood J et al	The effectiveness and safety of conservative interventions for positional plagiocephaly and congenital muscular torticollis: a synthesis of	Chiropractic & Manual Therapies		2020	28-31

 <p>escoles universitàries gimbernat i Tomàs Cerdà ADSCRITA A LA UPMIB</p>	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

	systematic reviews and guidance.				
Hayden C, Mullinger B	. A preliminary assessment of the impact of cranial osteopathy for the relief of infantile colic.	Complement Ther Clin Pract	12	2016	83-90
Kotzampaltiris P, Chou K, Wall S, Crain E	The cranial rhythmic impulse and excessive crying of infancy.	The journal of alternative and complementary medicine	19(4)	2009	341-345
Manzotti A. et al	Effects of osteopathic treatment versus static touch on heart rate and oxygen saturation in premature babies: A randomized controlled trial	Complementary Therapies in Clinical Practice	39	2020	101-116
Paknejad MS et al	Traditional, complementary and alternative medicine in children constipation: a systematic review	DARU Journal of Pharmaceutical Sciences	27	2019	811-826
Parnell Prevost et al	Manual therapy for the pediatric population: a systematic review.	Complementary and Alternative Medicine	19:60	2019	
Pérez Navarro J., Capó i GinerJV .	Eficacia de la técnica osteopática de liberación del hueso lagrimal en la obstrucción congénita del conducto nasolagrimal	Osteopatía científica	4(3)	2009	79-85
Pizzolorusso G, Cerritelli F, DÒrazio M, et al	Osteopathic evaluation of somatic dysfunction and craniosacral strain pattern among preterm anterm newborns.	J Am Osteopath Assoc	113(6)	2013	462-467
Raith et al	General Movements in preterm infants undergoing craniosacral therapy: a randomised controlled pilot-trial	BMC Complementary and Alternative Medicine	16:12	2016	
Steele et al	Effect of Osteopathic Manipulative Treatment on Middle Ear Effusion Following Acute	Osteopath Assoc	114(6)	2014	436-47

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

	Otitis Media in Young Children: A Pilot Study				
Wyatt C, Edwards V, Frank A, Logan S.	Cranial osteopathy for children with cerebral palsy	Arch Dis Child	96	2011	505-12

PROGRAMACIÓ DEL MÒDUL

Aquesta informació estarà disponible per a l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

INFORMACIÓ GENERAL

+ DADES MÒDUL

Mòdul 10	TEORIA I TECNOLOGIA OSTEOPÀTICA TORÀCICA, ABDOMINAL I PELVIANA		
Codi	44303	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	15	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	2n
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

+ DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	OSCAR ATILLO TAIBO
e-mail	oscar.atillo@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors

Nom professor/a	MARIA NEUS CIURANA MAYNEGRE
e-mail	marianeus.ciurana@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MARIA LÓPEZ SANTA
e-mail	maria.lopezla@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	RICARD TUTUSAUS HOMS
e-mail	ricard.tutusaus@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MARIA ANTONIA MURCIA GONZALEZ
e-mail	maria.murcia@eug.es
Horari de tutories	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

El mòdul de teoria i tecnologia osteopàtica visceral està destinat a realitzar un estudi especial de les alteracions i disfuncions dels òrgans i vísceres toràciques, abdominals i pèlviques des de la perspectiva morfològica, biomecànica, funcional i de regulació vegetativa per a una millor comprensió de la pràctica clínica i que porti a l'estudiant en osteopatia un coneixement sòlid i ben fonamentat que li permeti prendre decisions en el seu procés d'avaluació i intervenció terapèutica. En aquest mòdul formatiu prendrà especial rellevància l'ús de l'evidència científica disponible per dotar de major judici i sentit crític les intervencions osteopàtiques realitzades pel fisioterapeuta.

Estudi especial de les alteracions i disfuncions de sòl pèlvic.

Ampliació en fisiopatologia i semiologia per a un correcte diagnòstic diferencial i d'exclusió.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E01. Demostrar que es coneixen les ciències, models, tècniques i instruments en els quals es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E01.01. Identificar i distingir les ciències, models, tècniques i instruments en què es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia visceral.
Competència	E02. Avaluar el pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Avaluar l'estructura i funció del sistema visceral.
Competència	E03. Elaborar una orientació diagnòstica de l'osteopatia en les alteracions i/o disfuncions dels diferents sistemes, aparells i òrgans.
Resultats d'aprenentatge	E03.01. Plantejar una hipòtesi diagnòstica de les alteracions-disfuncions del sistema visceral.
Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Elaborar un pla d'intervenció d'osteopatia en el sistema visceral.
Competència	E05. Aplicar els diferents procediments, mètodes i tècniques de tractament propis de l'osteopatia adients a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E05.01. Tractar mitjançant l'osteopatia visceral.
Competència	E06. Prendre decisions respecte de la indicació, progressió, modificacions i/o finalització d'una intervenció osteopàtica, derivant, si fos el cas, el pacient a un altre professional.
Resultats d'aprenentatge	E06.01. Detectar l'evolució desfavorable del tractament d'osteopatia visceral, que impliqui la derivació del pacient a un altre professional de la salut.
Resultats d'aprenentatge	E06.02. Adaptar el tractament d'osteopatia visceral segons l'evolució clínica del pacient.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Competència	E07. Indicar les mesures més idònies per a la prevenció de la malaltia en cada situació clínica particular.
Resultats d'aprenentatge	E07.01. Estimar una pauta de tractament preventiu per a les disfuncions de sistema visceral segons l'estat del pacient.

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Revisar els fonaments fisiològics i biomecànics en els quals es basen els procediments i les tècniques d'osteopatia visceral.

Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.
Resultats d'aprenentatge	GT02.01. Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o una oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.

CONTINGUTS

1. ANATOMIA FUNCIONAL IV
2. SEMIOLOGIA IV
3. TEORIA I TÈCNICA OSTEOPÀTICA EN L'ESFERA TORACO-ABDOMINOPELVIANA
4. TEORIA I TÈCNICA MIOFASCIAL II

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

ACTIVITATS DIRIGIDES

- **Classes expositives teòriques** on es proporcionen les bases teòriques sobre les quals es fonamenta la valoració funcional del pacient i l'elecció dels diferents mètodes de tractament, basant-se el diagnòstic realitzat i a el raonament clínic.
- **Classes expositives pràctiques** on el professor realitza les diferents tècniques sobre un model.
- **Presentació i resolució de casos clínics.** Casos clínics a partir dels quals els alumnes hauran de plantejar la valoració, el tractament i el raonament clínic.

ACTIVITATS SUPERVISADES

- **Activitat pràctica dels alumnes** entre ells, sota la supervisió de professor, per aplicar les diferents tècniques exposades.
- **Tutories de seguiment de tasques.**

ACTIVITATS AUTÒNOMES

- **Recerca i tractament d'informació.**
- **Activitats via campus virtual.**
- **Treball autònom d'estudi personal** per a l'organització d'apunts i preparació d'exàmens.
- **Lectura de bibliografia addicional** avaluable en les proves escrites.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. Dirigides	Exposicions teoricopràctiques i resolució de casos amb suport TIC	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, E07.01 GT01.01, GT02.01	175
Act. Supervisades	Activitats pràctiques dels alumnes Tutories de seguiment	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, E07.01, GT02.01	12
Act. Autònomes	Treball autònom de l'alumne	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E06.01, E06.02, E07.01, GT01.01	188
HORES TOTALES			375

AVALUACIÓ

- Avaluació dels coneixements adquirits a classe amb exàmens d'avaluació continuada tipus test via campus virtual de cada assignatura del Mòdul. Serà el 25% de la nota final.
- Examen pràctic on s'avaluarà la tècnica manual d'exploració, tractament i raonament clínic en el maneig del pacient. Serà el 65% de la nota final.
- Assistència i participació activa a classe. Serà 10% de la nota final.

Per aprovar el mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Superar cadascun dels blocs amb una nota mitjana d'un 5.
- Haver assistit al 100% de les classes dirigides (en cas de causa justificada es permetrà fins a un 20% d'absència).
- Obtenir una nota global del mòdul igual o superior a 5.

Totes les activitats d'avaluació tindran la possibilitat de recuperació.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Es considera com a NO AVALUABLE l'alumne que no es presenti a les proves d'avaluació programades i a qualsevol de les activitats formatives que es considerin obligatòries.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	PERCENTATGE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Exàmens teòrics Avaluació continuada moodle	25%	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E06.01, E06.02, E07.01, GT01.01	1
Exàmens pràctics individuals	65%	E01.01, E02.01, E03.01, E04.01, E05.01, E06.01, E06.02, E07.01, GT02.01	1
Assistència i participació activa a classe	10%	-	-
HORES TOTALES			2

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB / FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

AUTOR	ANY	TÍTOL	EDICIÓ	LLOC	EDITORIAL
JEAN-PIERRE BARRAL Y PIERRE MERCIER	2009	MANIPULACIONES VISCERALES TOMO 1	2a EDICIÓ	PARIS	ELSEVIER MASSON
JEAN-PIERRE BARRAL Y PIERRE MERCIER	2009	MANIPULACIONES VISCERALES TOMO 2	2a EDICIÓ	PARIS	ELSEVIER MASSON
JON PARSONS, NICHOLAS MARCER	2007	OSTEOPATIA Modelos de diagnóstico, tratamiento y práctica.	1a EDICIÓ	MADRID	ELSEVIER
ERIC HEBGEN		OSTEOPATIA VISCERAL. Fundamentos y técnicas.	2a EDICIÓ		McGraw Hill Interamericana
PHILIPPE CURTIL ANDREA MÉTRA	2002	TRATADO PRÁCTICO DE OSTEOPATIA VISCERAL	1a EDICIÓ	BARCELONA	PAIDOTRIBO
J.M. LITTLEJOHN	2008	LOS PRINCIPIOS DE LA OSTEOPATIA	1a EDICIÓ	MAIDSTONE (REINO UNIDO)	THE JOHN WERNHAM COLLEGE OF CLASSICAL OSTEOPATHY
SERGE PAOLETTI	2004	LAS FASCIAS. El papel de los tejidos en la mecánica humana. Serge Paoletti	1a EDICIÓ	BARCELONA	PAIDOTRIBO
ANDRZEJ PILAT	2003	Inducción miofascial. Aspectos teóricos y aplicaciones clínicas.	1a EDICIÓ	MADRID	McGRAW HILL – INTERAMERICANA
LEON PERLEMUTER	1999	CAHIERS D'ANATOMIE	1a EDICIÓ		Ed. Masson
GARCÍA-CONDE, MERINO SÁNCHEZ, GONZÁLEZ MACÍAS	2013	PATOLOGIA GENERAL. MEDICINA CLÍNICA.	1a EDICIÓ	MADRID	MARBÁN LIBROS
ROHEN - YOKOCHI	1998	ANATOMIA HUMANA. ATLAS FOTOGRÁFICO	4a EDICIÓ	MADRID (edición en español)	HARCOURT BRACE
RouvièreDelmas	2005	Anatomía Humana	11a EDICIÓ	BARCELONA	ELSEVIER MASSON
THOMAS W. MYERS	2010	Víasanatómicas.	2a EDICIÓ	BARCELONA	ELSEVIER MASSON
CAROLINE A STONE	2007	VISCERAL AND OBSTETRIC OSTEOPATHY		PHILADELPHIA U.S.A	CHURCHILL LIVINGSTONE ELSEVIER
Purves D.	2007	Neurociència			Panamericana
McMahon SB, Koltzenburg M(eds)	2006	Wall and Melzack's Textbook of Pain			Elsevier Churchill Livingstone
Aliaga A, Baños JE, Barutell C, Molet J, Rodríguez A (eds).	2009	Tratamiento del dolor. Teoría y práctica	3a EDICIÓ		Publ. Permanyer
Serra J (ed)	2007	Tratado de dolor neuropático		Madrid	Panamericana
Rozman. C.	2012	Medicina interna		Barcelona	Elsevier
Ankel	2000	Primate anatomy			Academic Press
Aiello-Dean	1990	An introduction to human evolutionary anatomy			Academic Press
Llusá M, Meri À, Ruano D.	2004	Manual y atlas fotográfico de anatomía del aparato locomotor	1a	Madrid	Editorial Médica Panamericana

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Kapandji IA.	1974	Cuadernos de fisiología articular	2a	Barcelona	Toray-Masson
Schünke M, Schulte E, Schumacher U	2005	Prometheus. Texto y atlas de anatomía.	1a	Madrid	Editorial Médica Panamericana
Rouvière H, Delmas A.	1999	Anatomía humana descriptiva, topográfica y funcional	10a	Barcelona	Masson
Rohen JW, Yokochi C.	1989	Atlas fotográfico de anatomía humana	2a	Barcelona	Ediciones Doyma
Françoise Hématy-Vasseur	2009	Le TOG	1a	Francia	Sull
J.M. Littlejohn	1998	Principios de la Osteopatía	1a	Maidstone	JWCCO
JM Littlejohn	2010	La patología de la lesión osteopática	1a	Maidstone	JWCCO
AT Still		Osteopathy research and practice	1a	US	American academy of Osteopaht
J Wernham	1998	Lectures on osteopathy	1a	Maidstone	JWCCO
T Dummer	1999	Textbook of osteopathy	1a	UK	Jo Tom Publications

PROGRAMACIÓ DEL MÒDUL

Aquesta informació estarà disponible per a l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual.

INFORMACIÓ GENERAL

DADES MÒDUL

Mòdul 11	PRÀCTIQUES EXTERNES		
Codi	43120	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	6	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	2n
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	EVA FERNANDEZ CARBONELL
e-mail	eva.fernandez@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors

Nom professor/a	MAYTE SERRAT LÓPEZ
e-mail	mayte.serrat@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	YOLANDA SÁNCHEZ RETAMERO
e-mail	yolanda.sanchez@eug.es
Horari de tutories	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

Aquest mòdul pretén, mitjançant la realització de pràctiques clíniques, integrar i consolidar tots els coneixements, habilitats, destreses, actituds i valors adquirits en les afeccions i patologies tributàries

d'intervenció osteopàtica. Donant especial rellevància a l'aspecte clínic, les pràctiques consisteixen en l'observació de tractaments de companys i/o tutors, atenció personal a pacients i participació en sessions clíniques. L'objectiu és formar professionals capaços d'identificar i tractar amb fiabilitat i eficàcia els principals problemes de salut dels pacients/persones i de treballar integradament amb els diferents components d'un equip pluridisciplinar.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E02. Avaluat el pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Avaluat l'estructura i funció dels sistemes estructural, visceral i cranial.

Competència	E03. Elaborar una orientació diagnòstica de l'osteopatia en les alteracions i/o disfuncions dels diferents sistemes, aparells i òrgans.
Resultats d'aprenentatge	E03.01. Plantejar una hipòtesi diagnòstica osteopàtica de les alteracions-disfuncions dels sistemes estructural, visceral i cranial.

Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Elaborar un pla d'intervenció osteopàtica global del pacient. E04.02. Elaborar un pla d'intervenció osteopàtica específica del pacient.

Competència	E05. Aplicar els diferents procediments, mètodes i tècniques de tractament propis de l'osteopatia adients a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E05.01. Realitzar un tractament osteopàtic global. E05.02. Realitzar un tractament osteopàtic específic.

Competència	E06. Prendre decisions respecte de la indicació, progressió, modificacions i/o finalització d'una intervenció osteopàtica, derivant, si fos el cas, el pacient a un altre professional.
Resultats d'aprenentatge	E06.01. Detectar evolució desfavorable del tractament osteopàtic que impliqui la derivació del pacient a un altre professional de la salut. E06.02. Adaptar el tractament global segons l'evolució clínica del pacient.

Competència	E07. Indicar les mesures més idònies per a la prevenció de la malaltia en cada situació clínica particular.
Resultats d'aprenentatge	E07.01. Estimar una pauta de tractament preventiu segons l'estat del pacient.

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Revisar els fonaments fisiològics en què es basen les tècniques d'osteopatia.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.
Resultats d'aprenentatge	GT02.01. Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.

Competència	GT03. Identificar i utilitzar els principis de garantia de qualitat en la pràctica professional.
Resultats d'aprenentatge	GT03.01. Reconèixer les eines d'avaluació de la qualitat en les situacions plantejades.
	GT03.02. Aplicar les eines d'avaluació de la qualitat en les situacions plantejades.

Competència	GT04. Adoptar els aspectes legals i ètics en l'exercici de l'activitat professional.
Resultats d'aprenentatge	GT04.01. Informar i involucrar el pacient per a la presa de decisions sobre el seu tractament.
	GT04.02. Reconèixer el codi deontològic del fisioterapeuta.

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.

CONTINGUTS

1. PRÀCTIQUES EXTERNES

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

ACTIVITATS SUPERVISADES

- **Activitat pràctica dels alumnes** entre ells, sota la supervisió de professor, per aplicar les diferents tècniques exposades.
- **Pràctiques assistencials** en centres.
- **Tutories de seguiment.**
- **Elaboració d'una memòria de pràctiques.**

ACTIVITATS AUTÒNOMES

- **Treball autònom d'estudi personal**

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. Supervisades	Activitats pràctiques dels alumnes	E02.01, E03.01, E04.01, E04.02, E05.01, E05.02, E06.01, E06.02, E07.01	135
	Tutories de seguiment	GT01.01, GT02.01, GT03.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	
Act. Autònomes	Cerca, tractament de la informació i treball d'estudi autònom	E02.01, E03.01, E04.01, E04.02, E06.01, E06.02, E07.01 GT01.01, GT02.01, GT03.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	15
HORES TOTALES			150

AVALUACIÓ

El sistema d'avaluació serà:

- Informe del tutor. Amb un pes de la nota final d'un 70%.
- Memòria de pràctiques. Amb un pes de la nota final d'un 30%:
  - Cronograma 10% (1 punt)
  - Dades del tutor 15% (1,5 punts)
  - Activitats realitzades pel tutor extern 15% (1,5 punts)
  - Activitats assignades pel tutor extern 15% (1,5 punts)
  - Cas clínic 30% (3 punts)
  - Opinió personal 15% (1,5 punts)

Per aprovar el Mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Obligatòria l'assistència al 100% de les pràctiques.
- Superar cadascun dels blocs d'avaluació amb un mínim de 5.

Es considerarà com a alumne "no avaluable" aquell que no es presenti a les proves d'avaluació programades ni a qualsevol de les activitats formatives que es consideren obligatòries.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Plantilles d'avaluació:

<p>Avaluació tutor de centre:</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; text-align: center;"> </td> <td style="width: 33%; text-align: center;"> EVALUACIÓN PRÁCTICAS EXTERNAS </td> <td style="width: 33%; text-align: center;"> EUIF GIMBERNAT MU OSTEOPATIA </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 5px;"> <p>El alumno ha cumplido la Normativa de prácticas externas de los estudiantes de la EUIF Gimbernat (Aspecto físico e higiene personal, conducta y actitud, asistencia, puntualidad, confidencialidad de la historia clínica, etc.):</p> </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; height: 80px; width: 100%;"></div> </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 5px;"> <p>Observaciones/comentarios:</p> </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; height: 100px; width: 100%;"></div> </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 5px;"> <p>El/La Fisioterapeuta/osteópata del centro de prácticas</p> </td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="padding: 5px;"> <p>Fecha:</p> </td> </tr> </table>		EVALUACIÓN PRÁCTICAS EXTERNAS	EUIF GIMBERNAT MU OSTEOPATIA	<p>El alumno ha cumplido la Normativa de prácticas externas de los estudiantes de la EUIF Gimbernat (Aspecto físico e higiene personal, conducta y actitud, asistencia, puntualidad, confidencialidad de la historia clínica, etc.):</p>			<div style="border: 1px solid black; height: 80px; width: 100%;"></div>			<p>Observaciones/comentarios:</p>			<div style="border: 1px solid black; height: 100px; width: 100%;"></div>			<p>El/La Fisioterapeuta/osteópata del centro de prácticas</p>			<p>Fecha:</p>		
	EVALUACIÓN PRÁCTICAS EXTERNAS	EUIF GIMBERNAT MU OSTEOPATIA																				
<p>El alumno ha cumplido la Normativa de prácticas externas de los estudiantes de la EUIF Gimbernat (Aspecto físico e higiene personal, conducta y actitud, asistencia, puntualidad, confidencialidad de la historia clínica, etc.):</p>																						
<div style="border: 1px solid black; height: 80px; width: 100%;"></div>																						
<p>Observaciones/comentarios:</p>																						
<div style="border: 1px solid black; height: 100px; width: 100%;"></div>																						
<p>El/La Fisioterapeuta/osteópata del centro de prácticas</p>																						
<p>Fecha:</p>																						

	EVALUACIÓN PRÁCTICAS EXTERNAS	EUIF GIMBERNAT MU OSTEOPATÍA
---	---	---------------------------------

CURSO ACADÉMICO:

ALUMNO/A: _____

Fecha INICIO:	Fecha FINALIZACIÓN:
Horario:	Total horas: 135
Tutor del centro:	
Centro:	

Claves de puntuación:
8-10: Extraordinario,
Sorprendentemente excelente
7-8: Notable, muy bien
5-6: Suficiente, correcto, bien
4-5: Insuficiente

		Nota 0-10
E02.01	Evalúa la estructura y función de los sistemas estructural, visceral y craneal.	
E03.01	Plantea una hipótesis diagnóstica osteopática de las alteraciones-disfunciones de los sistemas estructural, visceral y craneal.	
E04.01	Elabora un plan de intervención osteopática global del paciente.	
E04.02	Elabora un plan de intervención osteopática específica del paciente.	
E05.01	Realiza un tratamiento osteopático global.	
E05.02	Realiza un tratamiento osteopático específico.	
E06.01	Detecta evolución desfavorable del tratamiento osteopático que implique la derivación del paciente a otro profesional de la salud.	
E06.02	Adapta el tratamiento global según la evolución clínica del paciente.	
E07.01	Estima una pauta de tratamiento preventivo según el estado del paciente.	
GT01.01	Revisa los fundamentos fisiológicos en los que se basan las técnicas de osteopatía.	
GT02.01	Gestiona la solución de problemas planteados en el centro de prácticas.	
GT03.01	Reconoce las herramientas de evaluación de la calidad en las situaciones planteadas.	
GT03.02	Aplica las herramientas de evaluación de la calidad en las situaciones planteadas.	
GT04.01	Informa e involucra al paciente para la toma de decisiones sobre su tratamiento de forma empática.	
GT04.02	Reconoce el código deontológico del fisioterapeuta.	

Avaluació memòria de pràctiques (tutora acadèmica) amb la nota del/a tutor/a extern:

 <small>ADSCRITA A LA UPM</small>	Mòdul XI PRÀCTIQUES EXTERNES	EUIF GIMBERNAT MU OSTEOPATIA	
AVALUACIÓ PRÀCTIQUES EXTERNES			
ALUMNA/E: _____			
CENTRE: _____			
Cronograma	10%	1	
Dades del tutor i centre i activitats del centre	15%	1.5	
Activitats realitzades pel tutor extern	15%	1.5	
Activitats assignades pel tutor extern	15%	1.5	
Cas Clínic	30%	3	
Opinió personal	15%	1.5	
AVALUACIÓ MEMÒRIA	100%	10	
		30%	
AVALUACIÓ TUTOR EXTERN		100%	
		70%	
NOTA FINAL AVALUACIÓ PRÀCTIQUES EXTERNES			
Coordinadora de pràctiques: Mayte Serrat Data:			

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	PERCENTATGE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Informe del tutor	70%	E02.01, E03.01, E04.01, E04.02, E06.01, E06.02, E07.01 GT01.01, GT02.01, GT03.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	-
Memòria de pràctiques	30%	E02.01, E03.01, E04.01, E04.02, E06.01, E06.02, E07.01 GT01.01, GT02.01, GT03.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	-
HORES TOTALES			

INFORMACIÓ GENERAL

DADES MÒDUL

Mòdul 12	TREBALL DE FI DE MÀSTER		
Codi	43122	Curs acadèmic	2021-22
Crèdits ECTS	9	Tipus mòdul	OB
Curs	2n	Semestre	2n
Horari	A disposició de l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual		
Llengua de docència	Castellà		

DADES EQUIP DOCENT

- Professor responsable

Nom professor/a	VANESSA BAYO TALLÓN
e-mail	vanesa.bayo@eug.es
Horari de tutories	A convenir

- Altres professors

Nom professor/a	JORDI ESQUIROL CAUSSA
e-mail	jorge.esquirol@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	MAIDER SÁNCHEZ PADILLA
e-mail	maider.sanchez@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a	JOSEP SÁNCHEZ ALDEGUER
e-mail	josep.sanchez@eug.es
Horari de tutories	A convenir

Nombre profesor/a	MANUEL GARCÍA SAN EMETERIO
e-mail	manuel.garcias@eug.es
Horario de tutorías	A convenir

PREREQUISITS

- No hi ha prerequisits oficials

CONTEXTUALITZACIÓ DEL MÒDUL

El mòdul de TFM consisteix a aplicar els coneixements adquirits durant el màster a la realització d'un treball-estudi d'intervenció en osteopatia (no s'acceptaran estudis amb dissenys d'estudis observacionals o transversals).

Concretament, el TFM inclou el plantejament de l'estudi, el marc teòric relacionat, el disseny del protocol, la recollida i anàlisi de les dades, l'elaboració de la discussió, la redacció de les conclusions, les referències bibliogràfiques i els annexos.

Amb aquesta finalitat es formarà l'estudiant en: realització de treballs d'investigació, redacció dels mateixos, recerques bibliogràfiques, definició d'objectius d'investigació, fases de la tasca científica i presentació de resultats de manera escrita i oral.

COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

Competència	E01. Demostrar que es coneix les ciències, models, tècniques i instruments en què es fonamenta i desenvolupa l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E01.01. Identificar i distingir els models, tècniques i instruments utilitzats en osteopatia en l'elaboració del TFM.
Competència	E02. Avaluar al pacient/persona des del punt de vista de l'osteopatia amb l'objectiu de determinar la pertinència o no d'una intervenció en el marc de l'osteopatia.
Resultats d'aprenentatge	E02.01. Identificar els pacients/persones que compleixen els criteris per a ser inclosos en l'estudi TFM.
Competència	E04. Dissenyar un pla d'intervenció d'osteopatia ajustat a la clínica i a les necessitats del pacient/persona.
Resultats d'aprenentatge	E04.01. Enumerar els mètodes i/o tècniques utilitzats en els pacients participants en el TFM.
Competència	E09. Planificar, dissenyar i desenvolupar projectes d'investigació orientats a la pràctica clínica de l'osteopatia i la salut.
Resultats d'aprenentatge	E09.01. Presentació d'un treball de recerca d'osteopatia i salut.

Competències Generals/Transversals

Competència	GT01. Analitzar, sintetitzar i prendre decisions en una situació clínica determinada.
Resultats d'aprenentatge	GT01.01. Elaborar i posar en pràctica un protocol d'estudi científic complet com el TFM.
Competència	GT02. Resoldre problemes i adaptar-se a noves situacions, individual i col·lectivament, sorgides en la pràctica professional.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

Resultats d'aprenentatge	GT02.01 Gestionar la solució de problemes plantejats a l'aula.
--------------------------	--

Competència	GT03. Identificar i utilitzar els principis de garantia de la qualitat en la pràctica professional
--------------------	--

Resultats d'aprenentatge	GT03.01. Reconèixer les eines d'avaluació de qualitat en les situacions.
--------------------------	--

	GT03.02. Aplicar les eines d'avaluació de la qualitat en les situacions plantejades.
--	--

Competència	GT04. Adoptar els aspectes legals i ètics en l'exercici de l'activitat professional.
--------------------	--

Resultats d'aprenentatge	GT04.01. Informar i involucrar el pacient per a la presa de decisions sobre el seu tractament.
--------------------------	--

	GT04.02. Reconèixer el codi deontològic del fisioterapeuta.
--	---

Competències bàsiques

Competència	CB06. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
--------------------	---

Competència	CB07. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
--------------------	--

Competència	CB08. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
--------------------	--

Competència	CB10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.
--------------------	---

CONTINGUTS

- Estructura del treball d'investigació
- El Marc Teòric com a base de la investigació
- La Bioètica en la investigació
- Disseny del Marc Pràctic
- Disseny d'objectius i variables d'un estudi científic
- Recollida de dades
- Bases de l'anàlisi estadística i resultats de la recerca. Disseny de l'anàlisi dels resultats de la investigació.
- La presentació escrita dels resultats i elaboració de la discussió
- Elaboració de conclusions del marc pràctic

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

METODOLOGIA DOCENT I ACTIVITATS FORMATIVES

Classes expositives amb suport TIC
 Tutories de seguiment
 Elaboració de la memòria del TFM

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Act. dirigides	Classes expositives amb suport TIC	E01.01, E02.01, E09.01, GT01.01, GT03.01, GT04.01, GT04.02	24
Act. supervisades	Tutories de seguiment	E01.01, E04.01, GT02.01	29
	Tasques a realitzar en el campus virtual		
Act. autònomes	Elaboració memòria del TFM	E02.01, E04.01, E09.01, GT01.01, GT02.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	172
HORES TOTALS			225

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

AVALUACIÓ

ACTIVITATS D'AVUACIÓ	PERCENTATGE NOTA FINAL	RESULTATS D'APRENTATGE	HORES DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT
Memoria Treball Final de Màster	80%	E01.01, E02.01, E04.01,E09.01, GT01.01, GT03.01, GT03.02, GT04.01, GT04.02	-
Defensa oral del Treball Final de Màster	20%	E02.01, E04.01, E09.01, GT01.01, GT02.01	0,5
HORES TOTALES			0,5

El sistema d'avaluació serà: seguint la plantilla definida com "Format 5"

- Avaluació del treball (80%):
  - Per part del tutor (55%)
    - Avaluació dels ítems del marc teòric (40%)
    - Avaluació dels ítems del marc pràctic, impressió final del treball i avaluació individual (individualitzada en cas de treballs realitzats en grup) (60%)
  - Per part de coordinació de l'assignatura (45%):
    - Avaluació dels ítems del marc teòric (40%)
    - Avaluació dels ítems del marc pràctic, impressió final del treball i avaluació individual (individualitzada en cas de treballs realitzats en grup) (60%)
- Avaluació de la presentació oral (20%), avaluat per un tribunal format per dues o tres persones:
  - Qualitat didàctica
  - Aportació iconogràfica
  - Presentació (individualitzada en cas de treballs realitzats en grup)
  - Respostes al tribunal (individualitzada en cas de treballs realitzats en grup)

El càlcul de la nota final serà a través de la plantilla definida com "Format 5".

Per superar el mòdul s'han de complir les següents condicions:

- Haver obtingut una qualificació mínima de 5 punts sobre un màxim de 10 en l'avaluació del Treball Final de Màster.
- Haver presentat i obtingut una qualificació mínima de "apte" o equivalent en totes les activitats considerades obligatòries durant el curs.
- Haver obtingut una qualificació mínima de 5 punts sobre un màxim de 10 en la defensa oral del Treball Final de Màster.

Procediment de revisió de les qualificacions: consultar la Normativa d'Avaluació del Centre.

Es considerarà com a alumne "no avaluable" aquell que no es presenti a les proves d'avaluació programades ni a qualsevol de les activitats formatives que es consideren obligatòries.

Format 5:

	INFORME DE CUALIFICACIÓN TRABAJO FIN DE MÀSTER Formato 5- Evaluación Científica	EUIF GIMBERNAT Máster Universitario
CURSO ACADÉMICO: 2021-2022		
TITULACIÓN		
☐ Grau en Fisioteràpia ☐ Postgrado		
☐ ..... ☒ Màster Universitario en Osteopatia		
Estudiante:		Claves de puntuación: 8-10: Extraordinario, Sorprendente, Excelente 7-8: Notable, muy bien 6-8: Suficiente, correcto, bien <6: Insuficiente
Título del Trabajo:		
Tutor:	Fecha entrega	
Valoración de contenidos (puntuar de 0 a 10 cada ítem)		
1 Título (debe ser concreto, preciso, conciso e informativo, máximo 15 palabras, PICO)		Nota tutor
2 Índice (sin errores, completo, numeración correcta)		
3 Resumen en catalán/castellano e inglés (estructurado, completo, 150-250 palabras)		
4 Palabras clave (siguiendo términos DeCS y MeSH , representativas del tema)		
5 Abstract Visual (concreción, comprensibilidad, precisión)		
MARCO TEÓRICO		
6 Justificación del tema (ilustrar brevemente los motivos de elección del tema)		
7 Revisión bibliográfica – Objetivos, Material y Métodos		
8 Revisión bibliográfica – Descripción y Exposición		
9 Revisión bibliográfica – Discusión y Conclusiones		
10 Bibliografía (número de referencias, idoneidad y formato)	Nº refs.	
MARCO PRÁCTICO – PLANIFICACIÓN (DISEÑO)		
11 Objetivos del estudio clínico (oportunidad, claridad, precisión y definición)		
12 Diseño del estudio – (idoneidad, precisión, participantes)		
13 Variables de estudio– (idoneidad, precisión, exposición)		
14 Formularios y métodos de recogida de datos (claridad, idoneidad)		
15 Métodos de análisis de los datos y resultados previstos (idoneidad, precisión)		
16 Bioética (idoneidad de los formularios, claridad, concreción)		
NOTA TOTAL DEL MARCO TEÓRICO (40%)		
MARCO PRÁCTICO – REALIZACIÓN		
1 Resultados (explicados de manera clara y entendible, análisis agrupados)		
2 Discusión (basada en los resultados expuestos y comparando otros estudios)		
3 Conclusiones y líneas de futuro (basadas en los resultados, concisas y precisas)		
4 Uso del lenguaje científico		
5 IMPRESIÓN GENERAL del TFM (complejidad, resolución)		
6 ACTITUD INDIVIDUAL del alumno (durante el curso)		
NOTA TOTAL DEL MARCO PRÁCTICO, IMPRESIÓN FINAL DEL TRABAJO Y EVALUACIÓN INDIVIDUAL (60%)		
El TFM es apto para presentar a la comisión de evaluación		☐ SI ☐ NO
En caso de no ser apto el TFM el Tribunal adjuntará un informe de las carencias detectadas.		
El tutor del TFM	El Coordinador del TFM	
Fecha:	Fecha:	

CURSO ACADÉMICO:

TITULACIÓN	
☐ Grau en Fisioteràpia	☐ Postgrado .....
☐	☒ Màster Universitario en Osteopatía

Estudiante:		Claves de puntuación:	
Título del Trabajo:		8-10: Extraordinario, Sorprendente, Excelente	
Tutor:	Fecha entrega	7-8: Notable, muy bien	
		6-8: Suficiente, correcto, bien	
		<6: Insuficiente	

Valoración de contenidos (puntuar de 0 a 10 cada ítem)	Nota Coord.
<u>Título</u> (debe ser concreto, preciso, conciso e informativo, máximo 15 palabras, PICO)	
<u>Índice</u> (debe presentar todos los epígrafes sin errores en la paginación)	
<u>Resumen</u> en catalán/castellano e inglés (estructurado, completo, 150-250 palabras)	
<u>Palabras clave</u> (siguiendo términos DeCS y MeSH, representativas del tema)	
<u>Abstract Visual</u>	
MARCO TEÓRICO	
Justificación del tema (ilustrar brevemente los motivos de elección del tema)	
Revisión bibliográfica – Objetivos, Material y Métodos	
Revisión bibliográfica – Descripción y Exposición	
Revisión bibliográfica – Discusión y Conclusiones	
Bibliografía (número de referencias, idoneidad y formato)	Nº refs.
MARCO PRÁCTICO – PLANIFICACIÓN (DISEÑO)	
Objetivos del estudio clínico (oportunidad, claridad, precisión y definición)	
Diseño del estudio – (idoneidad, precisión, participantes)	
Variables de estudio– (idoneidad, precisión, exposición)	
Formularios y métodos de recogida de datos (claridad, idoneidad)	
Métodos de análisis de los datos y resultados previstos (idoneidad, precisión)	
Bioética (idoneidad de los formularios, claridad, concreción)	
NOTA TOTAL DEL MARCO TEÓRICO (40%)	
MARCO PRÁCTICO – REALIZACIÓN	
Resultados (explicados de manera clara y entendible, análisis agrupados)	
Discusión (basada en los resultados expuestos, comparando otros estudios)	
Conclusiones y líneas de futuro (basadas en los resultados, concisas y precisas)	
Extensión (Marco Teórico + Práctico = máximo 38 páginas, ilustraciones en Anexos)	Nº págs.:
Utilización de la plantilla del TFM, seguimiento de instrucciones, lenguaje científico, ortografía y formato	
<u>IMPRESIÓN GENERAL</u> del TFM (complejidad, resolución)	
<u>ACTITUD INDIVIDUAL</u> del alumno (durante el curso)	
NOTA TOTAL DEL MARCO PRÁCTICO, IMPRESIÓN FINAL DEL TRABAJO (60%)	

Tareas parciales a presentar durante el curso				
Formato 3	Formato 3b	Fichas de contenido	M.T. + Diseño M.P.	Póster resumen diseño
% detección de plagio URKUND ® sin justificar: corrección 10-15% → -0,5 puntos; 15-20% → -1 punto; 20-30% → -2 puntos; >30% → -3 puntos				Porcentaje:

El TFM es apto para presentar a la comisión de evaluación ☐ SI ☐ NO	El Coordinador del TFM Fecha:
---	----------------------------------

En caso de no ser apto el TFM el Tribunal adjuntará un informe de las carencias detectadas.

CURSO ACADÈMICO: 2021-2022

TITULACIÓN	
☐ Grau en Fisioteràpia	☐ Postgrado .....
☐	☒ Màster Universitario de Osteopatía

Estudiante:		Claus de puntuació:
Título del Trabajo:		9-10: Extraordinari, sorprenent, excel·lent
		7-8: Notable, molt bé
		6-6: Suficient, correcta, bé
		<6: Insuficient

EVALUACIONES	
	Nota del Tribunal (presentación oral) Fecha: .....
	La calidad didáctica y aportación iconográfica (de 1 a 10 puntos) .....
	La presentación y las respuestas del alumno (de 1 a 10 puntos) .....
	<p>Uso del lenguaje inclusivo, tanto en el material de la presentación como en el discurso oral:</p> <p>Observaciones del Tribunal:</p>

El Presidente del Tribunal de evaluación oral de Trabajo Final de Máster Firmado: Fecha:	Miembro 1 del Tribunal de evaluación oral del TFM Firmado:	Miembro 2 del Tribunal de evaluación oral del TFM Firmado:
---	--	--

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB / FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

LLIBRES					
Autor/s	Any	Títol	Edició	Lloc	Editorial
Hulley SB, Cummings S.	1993	Diseño de la investigación clínica		Barcelona	Doyma
Laporte JR.	1993	Principios básicos de investigación clínica		Madrid	Zéneca
Desantes-Guanter JM, López Yepes J. Teoría y técnica de la investigación científica	1996			Madrid	Síntesis
Departamento de Medicina y Psiquiatría (Universidad de Alicante).	1995	Tratado de epidemiología clínica		Madrid	Du Phont Pharma
Rebagliato M, Ruiz I, Arranz M.	1996	Metodología de la investigación en epidemiología		Barcelona	Díaz de Santos
Bakke OM, Carné X, García Alonso F.	1994	Ensayos clínicos con medicamentos		Barcelona	Doyma
Ahlbom A, Norell S.	1992	Fundamentos de epidemiología	3a	Madrid	Siglo Veintiuno
Álvarez Cáceres R. Madrid,	1995	El método científico en las ciencias de la salud		Madrid	Díaz de Santos
Matthews DE, Farewell VT.	1990	Estadística médica. Aplicación e interpretación	2a	Barcelona	Salvat
Sánchez Aldeguer J, Frutos Martínez, F.	2000	Aspetos generales de la investigación para médicos de residencias			Edimsa
Terrada M.L., Peris R.	1989	Lecciones de Documentación Médica	2a	Valencia	Instituto de Estudios Documentales e Históricos sobre la Ciencia
Brezinski	1991	El oficio de investigador		Mexico	siglo XXI
Carreras Panchón A.	1994	Guía práctica para la elaboración de un trabajo científico		Bilbao	Publicaciones y Documentación Cita DL
López Yepes J.	1995	La aventura de la investigación científica		Madrid	Síntesis

ARTICLES						
Autor	Títol	Revista	Volum	Any	Pàgines	Descripció/ comentari
Cabezali Sánchez JM, Sánchez Aldeguer J.	El cuestionario: bases metodológicas y su utilización en Fisioterapia, para lograr una mayor calidad asistencial.	Fisioterapia	19(2)	1997	97-103.	

Títol	Descripció		
Esquirol Causa J, Herrero Vila E, Sánchez Aldeguer J.	Metodología i Estadística per a professionals de la salut. I. Conceptes bàsics de metodologia científica.	Escola Universitària d'Infermeria i de Fisioteràpia Gimbernàt. Escola Universitària de Fisioteràpia. Trivium 4	Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 2012.
Esquirol Causa J, Herrero Vila E, Sánchez Aldeguer J.	Metodología i Estadística per a professionals de la salut. II. Bases de l'estadística i del	Escola Universitària de Fisioteràpia. Trivium 5	Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 2012.

	MÀSTER UNIVERSITARI EN OSTEOPATIA GUIA DOCENT	EUIF GIMBERNAT Fisioteràpia
---	--	---------------------------------------

	disseny d'estudis científics. Escola Universitària d'Infermeria i de Fisioteràpia Gimbernat.		
Esquirol Caussa J, Herrero Vila E, Sánchez Aldeguer J.	Metodologia i Estadística per a professionals de la salut. III. L'anàlisi estadística. Escola Universitària d'Infermeria i de Fisioteràpia Gimbernat.	Escola Universitària de Fisioteràpia. Trivium 6	Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 2012

PROGRAMACIÓ DEL MÒDUL

Aquesta informació estarà disponible per a l'estudiant matriculat d'aquest mòdul a través del campus virtual.